

Projektplan för "Det litterära Västerbotten – projektet"

Inledning

"Det litterära Västerbotten – projektet" har som huvudsaklig målgrupp etablerade och blivande författare i Västerbotten, eller om man så vill publicerade och ej ännu publicerade författare.

Projektmålet är att *"Utveckla Västerbottens litterära infrastruktur så att det blir lättare att bli och vara författare i Västerbotten, och därmed stärka litteraturen som konstform"*, ett mål som om det nås kommer att leda till att det blir fler verksamma författare i Västerbotten, och fler litterära verk som publiceras. Detta gynnar konstarten litteratur och dess professionella utövare, som ofta lever under ganska knappa omständigheter. Vi ser ett stort behov av att denna yrkesgrupp kan få understöd av en mycket stark litterär infrastruktur, en infrastruktur som delvis finns i idag i regionen, men som behöver utvecklas betydligt för att den litterära traditionen i Västerbotten, traditionen av berättande, skrivande och författande människor, ska finnas kvar även i en framtid.

Vi ser att detta kommer att leda till ett län där litteraturintresset bland länets invånare står högt och att det kreativa klimatet för alla som bor och vistas i länet stärks, vilket gynnar andra konstarter, som ofta bygger på och inspireras av författarnas berättelser. En ökad samverkan och ett ökat utbyte mellan konstarna kommer kunna leda till många intressanta konstnärliga verk i framtiden.

Detta är särskilt intressant då Kulturhuvudstad 2014 nu tornar upp vid horisonten. Med de allt starkare litterära nätverk som genom projektets försorg kommer att växa fram, med författare som får stöd med till exempel manus, litterära scener och marknadsföring, kommer kulturhuvudstadsåret gynnas och bli mera kreativt och framgångsrikt än det skulle bli utan detta projekt.

Vi ser också att det pågår litterära satsningar i våra norrländska grannlän, att man vill något av samma sak som vi vill inom litteraturens område, och vi ser därför framför oss ett samarbete. Kontakter är givetvis redan upprättade. Till exempel leddes förstudiens litteraturseminarium den 8/2 2013 av en bibliotekskonsulent från Västernorrlands länsbibliotek, och vi har i samband med vår egen förstudie tagit del av Norrbottens läns landsting omfattande karläggning av "Litteraturens villkor i Norrbotten". Vi avser att under projekts gång bygga ut detta samarbete och formerna för det, så att vi även kan ha gemensamma seminarier och möten under projektiden och därefter.

Vi tror att "Det litterära Västerbotten – projektet" i många stycken är nyskapande för en regions satsningar på kulturen, just genom att det är författarna som professionell yrkesgrupp, och de personer som vill bli professionella författare, som står i fokus, och att detta gör att andra regioner i landet kan ta lärdom av och utgå från vårt projekt när de skapar sina egna liknande projekt.

Det som främst skiljer ut vårt projekt är att vi inte har biblioteken som huvudsaklig målgrupp utan just författarna, men vi inser självfallet - och vill - att biblioteket kommer att gynnas i hög grad av projektet.

Utmärkande från "Det litterära Västerbotten – projektet" är också den starka medverkan från målgruppen, och övriga litterära intressenter, och att projektet får växa och frodas på målgruppens villkor och inte bli lagt på den ovanifrån. Vi är övertygade om att målgruppen kommer att ta vara på de möjligheter som projektet ger.

Vi har ingen avsikt att ta över författarorganisationens roll, men ser dessa som utmärkta samarbetspartners, när vi nu arbetar med att stärka litteraturen som konstform.

Vi känner att vi är på väg att bygga upp något av "Litteraturens hus" för hela Västerbotten, men då ej grundat på en fast lokal utan flera skiftande, på nätverk och digitala plattformar.

Vi känner också att den i länet väl företrädde samiska kulturen på ett avgörande sätt kommer att berika projektet, och att projektet i sin tur kommer att ge de samiska författarna, blivande och etablerade, nya möjligheter att utveckla sina författarskap.

"Det litterära Västerbotten – projektet" följer som en naturlig och logisk följd av tidigare och även pågående – "Give me five" - litteraturprojekt som Länsbiblioteket i Västerbotten genom åren har drivit. Bland dessa kan nämnas "Umeå legend", "Biblioteket mitt i världen" och "Litterär turism" och "Västerbotten – berättarnas län".

Länsbiblioteket i Västerbotten gav redan år 2003 ut foldern "Västerbotten – berättarnas län", en guide till 15 författarskyltar i det västerbottniska landskapet. Hösten 2006 lanserades "Visionsdokument för Västerbotten – berättarnas län", en skrift som ett tjugotal kulturinstitutioner, universitet, studieförbund, arkiv, turismorganisationer med flera stod bakom och som syftade till att tillvarata och utveckla det muntliga berättandet i regionen. Ett konkret resultat var att Västerbottens museum som första (och hittills enda) länsmuseum i landet år 2010 kunde anställa en berättarantikvarie, tack vare utvecklingsmedel 2007–2010) från Kulturrådet. I dag lever begreppet "Västerbotten – berättarnas län" vidare i form av ett EU-projekt som drivs av Region Västerbotten. Även här är det muntliga berättandet i fokus; under perioden 2011–2014 ska projektet få länets företag att stärka sina varumärken med hjälp av berättande samt få fler besökare till länet genom att skapa berättarföreställningar och utveckla turistprodukter som baseras på den västerbottniska berättartraditionen.

Denna projektansökan är också en följd av den snart avslutade förstudien "Det litterära Västerbotten", som bekostats av Region Västerbotten och Länsbiblioteket. Ansökan har utarbetats enligt den erkända LFA-metoden (The Logical Framework Approach), en planeringsprocess som bygger på delaktighet, dialog och samförstånd mellan involverade intressenter, och där man är tydlig med omvärlds-, intresse- och problemanalys, och med målformulering och aktivitetsplan. Av huvudproblemet följer projektmålet, av orsakerna till huvudproblemet följer delmålen, och aktiviteterna ska svara på hur målen ska uppnås. Vi har funnit LFA-metoden mycket användbar.

Omvärldsanalys

”Bilderna av Västerbotten, både nationellt och internationellt, har i betydande utsträckning formats av länets stora författare. I romaner av Per-Olov Enqvist, Sara Lidman, Torgny Lindgren, Bernard Nordh och åtskilliga flera träder länet fram mot fonden av ett storslaget landskap och historiska omvandlingsprocesser på ett sätt som ger kulturhistoriskt sammanhang åt samtidens utmaningar.

Den västerbottniska litteraturen är också en viktig källa för andra konstarter. Texter av länets författare har inspirerat till verk inom bildkonst, dans, muntligt berättande, musik, opera och teater.

Den norrländska litteraturen och periferins särskilda förutsättningar för litterärt skapande har uppmärksamats på olika sätt, bland annat genom den forskning och utbildning som bedrivs vid Umeå universitet.

Genom utbildningar i konstnärligt skrivande läggs även grunden för en tillväxt av nya författare i länet. Idag bärs den västerbottniska litteraturen upp av en infrastruktur som är någorlunda utvecklad i länet men som behöver vidmakthållas och framförallt utvecklas. (ändra tillbaka)

De senaste åren har ett betydande antal författare som skriver för barn och ungdomar framträtt i Västerbotten. En god tillgång på barn- och ungdomsboksförfattare skapar förutsättningar för att utveckla formerna för att stimulera barn till läsande och skrivande. Det läsfrämjande arbetet drivs i stor utsträckning av länets bibliotek.” (Ur ”*Västerbottens läns kulturplan 2012 – 2015*”)

”Länsbiblioteket i Västerbotten vill också arbeta med att utveckla former som kan stimulera länets minoriteter och utlandsfödda att bidra till den västerbottniska litteraturen.

Länsbiblioteket i Västerbotten vill skapa förutsättningar för att stärka länets starka litterära tradition. I samverkan med olika aktörer vill Länsbiblioteket i Västerbotten utveckla en plattform där nya attraktiva tjänster och produkter som kombinerar det muntliga och litterära berättandet kan synliggöras, regionalt, nationellt och internationellt.

En samordningsansvarig i länet för det litterära berättandet saknas idag. Genom att upprätta ett samarbete med bland annat författarorganisationer, tidskrifter och förlag bidrar Länsbiblioteket i Västerbotten till att främja länets litterära tradition.” (Ur ”*Regional biblioteksplan för Västerbottens län 2012- 2015*”)

Förstudien ”Det litterära Västerbotten” har fördjupat omvärlds- och intressentanalysen, vilket leder fram till följande reflektioner:

Man kan utifrån ovanstående utgå ifrån, utan att säkert veta, att det finns många blivande författare i Västerbotten. Förutsättningarna för att de ska lyckas med att bli författare kan dock bli betydligt bättre.

Gemensamt för dem är de torde veta att det är svårt att få sin bok utgiven av ett förlag. Förlagen refuserar de flesta inkomna manus, utan att ge författaren en närmare förklaring till varför. De relativt få förlag som finns i länet lever även de under stränga ekonomiska villkor. De blivande författarna vet att det finns alternativ som heter egenutgivning och digital publicering, och några av dem överväger att bygga upp en plattform på nätet för sitt skrivande. Det känns rent av naturligt.

De har större eller mindre kännedom om och intresse för den litterära tradition som beskrivs ovan, och har säkert fångat upp att Västerbotten betraktar sig som Berättarnas län, i mycket grundat på dessa äldre författare, vars verk i huvudsak kom till i en annan tid, i ett annat samhälle. De känner sig mer eller mindre rotade i denna tradition, och placerar sig kanske hellre i andra litterära sammanhang.

De är medvetna om – särskilt om de har läst Litteraturutredningens (SOU 2012:65) kapitel "Villkoren för yrkesverksamma på ordområdet" – att författare ligger under befolkningsmedianen vad gäller förvärvsinkomst, och att de skönlitterära författarna ligger sämst till, men är ändå beredda att ge sitt författarskap en chans.

De inser kanske att de etablerade men mindre kända författarna i länet har svårt att få tillräcklig uppmärksamhet och tillräckliga inkomster, och att man inte kan räkna med så mycket uppmärksamhet i media, och sidoinkomster från författarbesök och kulturjournalistik.

Deras kontakt med dessa etablerade författare eller andra blivande författare ser olika ut. Några har via kontakt med Norrländska litteratursällskapet/Författarcentrum Norr och läsning av och/eller medverkan i den litterära tidskriften Provins kommit in i ett litterärt sammanhang, som ger dem möjlighet att i ett nätverk av likasinnade få respons på sina texter och diskutera författarrollen. Andra lägger ned mycket tid på att skapa egna nätverk. Andra åter står utanför, frivilligt eller ofrivilligt.

Några av dem har gått skrivarkurser som bibliotek och/eller studieförbund har ordnat, även om utbudet av sådana kurser inte är påfallande stort. Andra har eller håller på att studera Skapande svenska på Umeå universitet, A, B eller C-kurs. Måhända har några deltagit i skivrarworkshopen på Edelviks folkhögskola i Burträsk eller i distanskursen "Skriv för hälsa" anordnad av Medlefors folkhögskola i Skellefteå – det är bara de folkhögskolorna i länet som i nuläget har någon typ av skivrarutbildning.

Biblioteken känns som hemma för många av dem, och de minns författarframträdanden som har inspirerat dem, och förstås upptäckter av andra författarskap och intensiv läsning.

Beroende på var i länet dessa blivande författare bor ser utbudet av litterära scener och sammanhang högst olika ut, och Umeå framstår som en litterär metropol, med bland annat Umeå internationella litteraturfestival - Littfest, Bokcafé Pilgatan och Umeåregionen läser. I nästa steg väljer många blivande författare/debutanter att flytta ut från länet, till Stockholm, Göteborg eller Malmö och de litterära scener och sammanhang som finns där. Men för den blivande eller etablerade författaren som vill vara verksam i Västerbotten finns det utanför Umeå, till exemplen i Västerbottens inland, sällan ett pulserande och rikt litteraturliv, det är mer stillsamt och begränsat vad avser litterära mötesplatser, trots ambitiösa kommunbibliotek, som önskar få arbeta mer för de västerbottniska författarna och litteraturen än vad kulturbudgeten och personalresurserna tyvärr medger. Den stillhet och det lugn som präglar stora delar av Västerbotten kan dock utgöra en kreativ motpol till den mer stressiga tillvaron i metropolerna.

De mindre kända etablerade författarna har dock i hög grad fått känna på att villkoren för författarskap i Västerbotten inte är optimala, inte ens där, där deras mera berömda kollegor ofta har sin framträdande plats i bilden av länet.

De äldre av de etablerade författarna kan jämföra villkoren för författarna förr och nu. De är ofta mer medvetna om centrumbildningarnas viktiga roll, inte minst historiskt, brottas med den nya teknikens och nätets möjligheter, märker av den ökade konkurrensen på litteraturmarknaden och behovet av marknadsföring, tar del av Litteraturutredningens rapport om minskad läsförståelse hos de yngre och överhuvudtaget minskat läsande i samhället, vilket oroar dem.

De har orienterat sig om kultursamverkansmodellen och regionaliseringen av kulturen och läst avsnittet om litteratur i den regionala kulturplanen och i den regionala biblioteksplanen och hoppas få se konkreta resultat av alla dessa texter.

De hoppas på medvind för de verksamma författarna i länet. De hoppas på att bli synliggjorda och tagna i anspråk för att främja intresset för litteratur och läsande, och kunna fungera som mentorer och förebilder för de blivande författarna, och lära sig av dem.

Publicerade och ej publicerade författare på invandrar språken och de nationella minoritetsspråken, såsom samiska, önskar att deras språk och kulturer, deras texter och litterära verk blir mer kända och kommer mer i fokus än idag.

Vår intressentanalys har tydligt visat att många blivande och etablerade författare anser att det idag saknas en samordningsansvarig i länet för det litterära berättandet.

Intressentanalys

Fredagen den 8 februari genomförde Region Västerbotten/Länsbiblioteket i Västerbotten ett Litteraturseminarium, som utgjorde en del av den förstudie "Det litterära Västerbotten" som ligger till grund för denna ansökan. I ett öppet forum fick olika litterära intressenter komma till tals i paneldebatter som hölls utifrån olika perspektiv. På så sätt kom seminariet att fungera som en djupgående intressentanalys.

Ett utförligt reportage från seminariet medföljer denna ansökan som bilaga.

Seminariets olika perspektiv var (med deltagare):

Författarperspektivet, med Gunnar Balgård - författare, Annalena Hedman - författare, Anita Salomonsson - författare och Jacob Burman - författare

Folkbildningens och bibliotekens perspektiv, med Jenny Berggren - Grubbe bibliotek, Susanne Ljungström - Länsbiblioteket i Västerbotten och Lena Persson – Folkuniversitetet

Författarorganisationernas perspektiv, med Gunnar Ardelius - Sveriges Författarförbund och Magnus Ottelid - Norrländska litteratursällskapet/Författarcentrum Norr

Norrlandsperspektivet, med Annelie Bränström Öhman – Umeå universitet, Erik Jonsson – Tidskriften Provins och Anders Öhman – Umeå universitet

Förläggare- och bokhandlareperspektivet, med Jenny Berggren - Atrium Förlag, Henric Bergner - Din Bok, Johan Hammarström - Bokförlaget h:ström Text & Kultur och Göran Lundin - Ord & visor förlag

Tidskrifts- och kritikerperspektivet, med Annelie Bränström Öhman - kritiker, Lars Böhlin - Folkbladet, Erik Jonsson – Tidskriften Provins och Sara Meidell – Västerbottens-Kuriren.

Sammanlagt deltog cirka 60 litterära intressenter i seminariet.

Seminariets huvudtema/påstående var: Det är för få författare som är verksamma i Västerbotten. Med följdfrågorna: Vad beror det på? Och vad kan vi göra åt det?

Förstudien det Litterära Västerbotten har en referensgrupp bestående av litterära intressenter från länet, och denna var med i utformningen av dagen.

Vidare har förstudiens projektledare Carl Axel Gyllenram, själv författare och medlem i Författarcentrum och Sveriges Författarförbund, tagit del av Norrbottens läns landstings kartläggning "Litteraturens villkor i Norrbotten (juni 2012), och svaren på den författarenkät som gick ut till författarna i Norrbotten. Dessa båda skrifter är av stort intresse. Det finns mycket gemensamt vad gäller den litterära infrastrukturen i Norrbotten och Västerbotten, men också mycket som skiljer.

Genom samarbete med Författarcentrums Norrs författarförmedlare har en liknande enkät skickat ut till författarna i Västerbotten, ett totalt svar har hittills inkommit. Enkätfrågorna bifogas.

Den 24/1 inbjöd Projekt Framsteg Inland, Krenova och Länsbiblioteket i Västerbotten/förstudien "Det litterära Västerbotten" till en nätverksträff i Lycksele för författare, grafiker, illustratörer (se bilaga). I inbjudan stod: "Är du författare? Drömmer du om att bli publicerad. Hur gör man när man ska publicera en bok? Hur kan du jobba med marknadsföring för att nå en större publik? Eller kanske du är illustratör, hur kommer du i kontakt med andra? Vill du öka ditt nätverk, dela med dig av egna erfarenheter, och ta del av andras?"

Dagen utvärderades. Nedan ges ett exempel på en deltagares svar, då denna nätverksträff delvis prövade och gav en bild av hur "Det litterära Västerbotten – projektet" kan fungera i praktiken.

Vad tyckte du om föreläsningar, upplägg, diskussioner, ect?

Bra, allmänt för både författare och illustratörer. Företagande aktuellt också för båda sidor. Författaren Anna Munyua bra inslag där.

Vad har varit bäst?

Att se att det finns så många kreativa människor i ens omgivning och att få träffa dem. Att träffen var i Lycksele! Länge leve inlandet...

Vad kan förbättras?

En yrkesverksam illustratör hade också varit intressant att lyssna på.

Vilka behov har du av ytterligare utvecklingsinsatser?

I framtiden starta-eget hjälp, eller t ex Krenova. Hjälp med marknadsföring/ekonomi. Likande såna här träffar!

Problemanalys, målformulering och aktiviteter

Arbetet med förstudien "Det litterära Västerbotten" inleddes med att projektledaren i samarbete med referensgruppen påbörjade en problemanalys enligt LFA-metoden (se ovan), som följdes upp av litteraturseminariet, ett seminarium som också kom med förslag på hur problemen skulle kunna lösas. Till problemanalysen och målformuleringen har även de författare som har svarat på författarenkäten bidragit.

Huvudproblemet vill Region Västerbotten/Länsbiblioteket i Västerbotten tillsammans med de litterära intressenterna formulera så här: Det är svårt att bli och vara författare i Västerbotten.

Detta leder fram till projektmålet:

Utveckla Västerbottens litterära infrastruktur så att det blir lättare att bli och vara författare i Västerbotten, och därmed stärka litteraturen som konstform

Effekterna av huvudproblemet blir: Det är för få författare som är verksamma i Västerbotten. Det leder till det övergripande projektmålet: Det ska bli fler författare som är verksamma i Västerbotten.

”Det litterära Västerbotten – projektet”

Nuläge, problembild, delmål och aktiviteter

Nedan listas orsakerna till huvudproblemet, följda av delmål och exempel på aktiviteter.

Projektets konkreta aktiviteter, som svarar på frågan hur delmålen ska uppnås, kommer att utarbetas närmare i projektet, i dialog med de blivande och etablerade författarna och övriga litterära intressenter.

Denna sammanställning kan också sägas utgöra en slags arbetsbeskrivning för en samordningsansvarig, eller om man så vill en litteraturkoordinator, och vilka frågor han eller hon ska ta sig an.

Samordning och samverkan

Nuläge och problembild:

Det sker ingen samordning av författarbesök, t ex genom att författarturnéer läggs ut i länet i samverkan mellan olika aktörer, som bibliotek, studieförbund, skolor, författarorganisationer och representanter för invandrar- och minoritetsgrupper, utifrån olika teman och skiftande målgrupper med olika behov.

Det finns heller ingen större samverkan mellan litteratur och andra konstformer, där utövarna kan inspireras av varandra, och där personer inom infrastrukturen för de olika konstformerna i länet kan lära av varandras problem och sätt att lösa dem, och finna gemensamma målgrupper.

Det finns inga utarbetade strategier för hur blivande och etablerade författare kan få hjälp med att nå nya läsare och komma in i nya sammanhang.

Det saknas konkret samarbete mellan Region Västerbotten och författarorganisationerna, vilket betyder att litteratur och författarfrågor inte i tillräcklig grad hålls uppdaterade och aktuella inom Region Västerbotten.

Delmål:

- Större samordning av och ökad samverkan vid författarbesök
- Ökad samverkan mellan litteratur och andra konstformer
- Utarbeta strategier för att bistå författarna med att nå nya läsare och verka i nya sammanhang
- Ökat samarbete mellan de litterära aktörerna i regionen och författarorganisationerna

Aktiviteter - exempel:

- Samordnade författarturnéer i länet där nyskapande koncept prövas
- Olika typer av möten mellan författare, berättare, konstnärer, skådespelare, dansar, filmare, musiker, etc.

- Forum av nyskapande karaktär där en ny publik kan möta författarna, och ibland även andra konstnärliga yrkesgrupper
- Regelbundna och ofta förekommande möten mellan Region Västerbotten och författarorganisationerna, där formerna för mötena prövas

Den litterära traditionen och regionala förutsättningar

Nuläge och problembild:

Den litterära traditionen i Västerbotten är stark, men denna styrka kan bli en svaghet om den innebär att mer udda författarröster inte hörs utan kommer i slagskugga av de stora kända författarskapen. Det är svårare för författare som inte känner sig hemma med temat "hästen, myren och plogen" att göra sig synliga och angelägna. Den litterära traditionen kan verka hämmande i författarens utveckling av ämnesområden och språk och hans/hennes närmande till andra litterära traditioner, nutidens litterära debatt och aktuell litteraturvetenskaplig forskning.

Det samiska konstutövandet och berättandet står sig starkt i länet, men den skriva samiska litteraturen gör det inte, och endast ett fåtal böcker på samiska eller av samiska författare publiceras. Också andra minoritetsspråk är dåligt representerade, liksom invandrarspråken. De geografiska avstånden i länet är stora, och kommunikationerna inte alltid välutbyggda, vilket leder till praktiska problem och högre kostnader vid till exempel författarbesök/-turnéer.

Delmål:

- Utveckla mötes- och seminarieformer där blivande och etablerade författare får tillfälle att belysa, kritiskt granska, diskutera och utveckla och bredda den litterära traditionen i Västerbotten, vilket kan ske i nära samarbete med Litteraturvetenskapliga institutionen på Umeå universitet och projektet Västerbotten - berättarnas län
- Beakta att den samiska minoriteten får förutsättningar och möjlighet att ta del av projektet, och tillföra det sina berättelser, liksom övriga nationella minoriteter, invandrargrupper och nya medborgare får det, liksom projektets tillgänglighet beaktas med utgångspunkt från kön, ålder, utbildning och funktionsnedsättning.
- Motverka att transport- och kommunikationsproblem ska försvåra för den litterära infrastrukturen att utvecklas

Aktiviteter - exempel:

- Litteraturseminarier där publicerade författarna kan få sina verk belysta från olika litterära, historiska och samhälliga synvinklar
- Forum där ej publicerade författare kan diskutera sina texters förhållande till olika litterära traditioner
- Arrangemang där från andra länder och kulturer inflyttade författare ges en möjlighet att möta den västerbottniska publiken
- Folder som presenterar samisk litteratur för en större allmänhet
- Forum där fokus riktas mot författarnas erfarenhetsbakgrund, till exempel tema "social utsatthet"

- Seminarium om den framtida samiska litteraturen, om hur unga skrivare med rötterna i det samiska förhåller sig till den egna litteraturhistorien

Biblioteken och det lokala kulturlivet

Nuläge – problembild:

Kommunbiblioteken har en mångfald av idéer om hur man vill främja litteratur och läsintresset i sin kommun, i samarbete med främst studieförbunden och det lokala föreningslivet – man vill ”öppna en dörr till litteraturen”. Men man ser det som svårt att fullt ut öppna denna dörr och förverkliga idéer och planer.

Delmål:

- I dialog med biblioteken, studieförbunden och det lokala kulturlivet i övrigt främja och samordna olika litterära intressenters satsningar på att lyfta fram de lokala och regionala författarna och stärka litteratur- och läsintresset
- Inspirera och ge näring till nya sätt att lokalt arbeta med att stärka litteratur- och läsintresset, såsom ett kreativt användande av Internet och andra tekniska möjligheter

Aktiviteter - exempel:

- Lokala kändisar boktipsar; läsfrukostar; after work med boktips; medverkan på luncher med olika föreningar
- Läsa in sig på en lokal författare och sedan turnera med små föreläsningar mellan biblioteken; hela kommunen läser
- Samarbeta med poesi- och skrivarsällskap, samla in dikter/texter och lyfta fram genom utställningar och antologier
- Utställning om skivprocessen på biblioteket, få följa processen som en lokal författare går igenom, alla steg på vägen
- Använd de tekniska möjligheterna som finns för att sända och spara för senare nedladdning de litterära aktiviteter som genomförs i länet inklusive Littfest
- Lyfta fram och presentera lokala och regionala författare på biblioteken, såväl ”in real life” som på biblioteken hemsidor

Skrivarkurser/utbildningar

Nuläge och problembild:

Det finns för få skrivarkurser och skivutbildningar att tillgå i Västerbotten, och de som finns är inte tillräckligt differentierade utifrån individuella önskemål och olika målgruppers behov.

Delmål:

- I samarbete med kommunbibliotek, studieförbund, folkhögskolor och Umeå universitet verka för ett större och mer varierat utbud av skrivarkurser och skivutbildningar utifrån individuella önskemål och olika målgruppers behov.

Aktivteter - exempel:

- Skrivarkurser/-utbildningar med kvalificerade ledare för ett stort antal specificerade målgrupper, där innehåll, form och pedagogik prövas och utvärderas för att nå en utveckling av skrivarkursverksamheten i länet

Nätverk

Nuläge och problembild:

Både blivande och flera etablerade författare saknar ofta nätverk, där de utifrån sitt mestadels ensamma arbete med skrivprocessen, kan få tillfälle till utbyte av erfarenheter och känslor runt denna process. Och få mod, kraft, synpunkter, idéer, kunskap och ny inspiration, som underlättar det fortsatta arbetet med att fullfölja de projekt de inlett, och ge de manus de arbetar med möjlighet att publiceras.

De litterära nätverk som finns i Västerbotten behöver utvecklas och i högre grad sträcka sig utanför regionen och landet, på så sätt kan den regionala litteraturen och dess utövare tillföras nya konstnärliga perspektiv, synsätt och erfarenheter, vilket kommer att verka vitaliserande. Sådana nätverk kan tillkomma eller förstärkas utifrån olika EU-program som Norra Periferin, eller utifrån Barentsamarbetet. Näraliggande är också att bygga upp litterära nätverk med författare och litterära intressenter i Nordnorge och Österbotten, och inom det samiska området - Sapmi, det vill säga hela Nordkalotten och stora delar av den Skandinaviska halvön.

Delmål:

- Aktivt bidra till att olika typer av nätverk för blivande och etablerade författare skapas, och i det arbetet samarbeta med författarorganisationerna och andra litterära intressenter
- Verka för att nationella, interregionala och internationella författar- och litteraturnätverk byggs upp eller stärks, inte minst inom det samiska området - Sapmi
- Samarbeta med författarorganisationer och folkhögskolor runt att skapa fler möjligheter till vistelsestipendier och utveckla formerna för dessa

Aktivteter - exempel:

- Utarbeta metoder för att nå och komma i kontakt med hela målgruppen blivande och etablerade författare
- Upptaktsträffar för start och initiering av nätverk
- Bygga upp, pröva, utveckla och utvärdera olika former av digitala plattformar för nätverk
- Träffar och samråd med litterära intressenter runt medverkan i och utveckling av litterära nätverk
- Deltagande i nationella, interregionala och internationella nätverk
- Digitala möten med läsarna (se även nedan)

Manushjälp och mentorskap

Nuläge och problembild:

Blivande och även etablerade författare har allt svårare att få respons från bokförlagen. De får inte veta varför förlaget väljer att refusera det inskickade manuset. Manus, som har potential att bli bra litterära verk, hamnar i skrivbordslådan, därför att upphovspersonen inte vet hur hon eller han ska komma vidare med manuset och utveckla det, före eller efter eventuell refusering. Påbörjade författarkarriärer riskerar att avbrytas. Det finns lektörstjänster att köpa, men kostnaden är ofta för hög. Allt fler författare väljer att ge ut sin bok på eget förlag och själva stå för hela utgivningskostnaden. Inte sällan sker detta utan den stränga läsning innan publicering som de etablerade förlagens lektörer kan erbjuda, vilket leder till att egenutgivningen får ett rykte av att vara av sämre kvalitet.

Delmål:

- Starta upp ett digitalt nätverk av litteraturintresserade - bibliotekarier, läsare, skrivare, författare, forskare, med flera - som ges möjlighet att mot viss ersättning – information, böcker, kostnadsfritt deltagande i kurser, seminarier, arrangemang, etc. – välja ur ett brett utbud av ej publicerade manus och läsa och kommentera dem och ge författaren viktig respons
- I samarbete med författarorganisationerna bygga upp ett nätverk av författarmentorer, där etablerade författare kan fungera som mentorer för blivande författare

Aktiviteter - exempel:

- Digitalt nätverk för manushjälp och lektörskap
- Nätverk av författarmentorer

Publicering

Nuläge och problembild:

Det är mycket svårt att få en bok utgiven på ett etablerat förlag, så också på de etablerade förlagen i Västerbotten, även om manuset är intressant, välskrivet och genomarbetat. Men nya möjligheter har öppnat sig. En del förlag erbjuder sig, så också i Västerbotten, att formge, trycka och förlägga boken, och även distribuera den, mot att författaren står för kostnaden, en kostnad som minskar när tekniken utvecklas och tryckningen sker enligt "books on demand"-principen. Utgivningen av e-böcker ökar och kan erbjuda ökade möjligheter till utgivning.

Det finns också möjlighet att starta ett eget förlag, här kan dock behövas "starta eget" rådgivning, inte minst om förlaget ska kunna växa och få muskler att kunna ge ut även andra författares böcker. Möjligheten att publicera sig digitalt i olika välbesökta forum på nätet utvecklas och växer konstant, och är också en publiceringsform som många yngre författare föredrar; att se boken i tryckt form känns inte alltid så angeläget. En samlad bild av olika utgivnings- och publiceringsmöjligheter kan vara svårt att få, liksom det kan vara svårt att bedöma kostnader, risker och marknadsföringsmöjligheter och utsikter att nå många läsare för olika alternativ.

Delmål:

- Verka för att blivande och etablerade författare och skribenter kan erbjudas fortlöpande kurser, utbildningar och seminarier om bokmarknaden, olika former av publicering och entreprenörskap inom området kreativa näringar, och möta och komma i dialog med förlagsbranschen och företrädare för publiceringsmöjligheter på nätet
- Undersöka möjligheten att bygga upp en digital plattform i Västerbotten, där länets författare kan publicera och presentera sig, marknadsföra sina böcker och möta läsarna, och därmed ytterligare stärka det litterära nätverket i regionen (se även delmål för "Nätverk", "Manus och mentorskap" och "Scen och marknadsföring"), något av ett digitalt "Litteraturens hus"
- Undersöka möjligheten att den digitala publiceringen enligt ovan även kan innefatta nedladdningsbara e-böcker
- Flera författare verksamma i Västerbotten ges möjligheter att debutera och/eller publicera sig

Aktiviteter - exempel:

- Fortlöpande kurser, utbildningar och seminarier om bokmarknaden och olika former av publicering och entreprenörskap inom området kreativa näringar
- Möten och dialog med förlagsbranschen och företrädare för publiceringsmöjligheter på nätet
- Digital plattform där länets författare kan publicera och presentera sig, marknadsföra sina böcker och möta läsarna

Scen och marknadsföring

Nuläge och problembild:

Det är svårt för de verksamma författarna i regionen att få sina böcker uppmärksammade, till exempel genom recensioner, artiklar och intervjuer i media.

Det finns inte tillräckligt med scener av olika karaktär och inriktning där publicerade och ej publicerade författare kan framträda och möta varandra och publiken.

Samarbetet med andra konstformer och deras utövare är outvecklat, liksom nationellt och internationellt/interkulturellt utbyte på författarscenen.

Delmål:

- Verka för att ett brett spektrum av författarscener skapas runt om i länet, inte minst på biblioteken, allt från traditionella scener till avantgardistiska sådana, både för de publicerade och de ännu ej publicerade (inklusive de refuserade), i utvecklat samarbete med olika litterära intressenter, inte minst den litterära tidskriften *Provins*. Vissa scener ska kunna vara tillfälliga och av improviserad karaktär
- Verka för att dessa scener kan bilda grund för nationella och internationella/interkulturella författarutbyten, och samverkan med andra konstformers utövare, under 2014 i nära samarbete med ***Umeå2014***
- Verka för att informationen om och marknadsföringen av regionalt förankrad litteratur kan samordnas, och att den kan tillgängliggöras för försäljning på ett stort antal platser i länet, ej bara i bokhandeln
- Undersöka möjligheten att skapa kurser och utbildningar för personer som vill lära sig att skriva kritik och utöva lektörskap, dels för tidningar och tidskrifter, dels för

publicering i de digitala plattformar som nämns under "Manushjälp och mentorskap" och "Publicering"

Aktiviteter - exempel:

- Ett brett spektrum av författarscener runt om i länet
- Nationella och internationella/interkulturella författarutbyten
- Samverkan med andra konstformers utövare
- Information och marknadsföring av regionalt förankrad litteratur
- Försäljning av regionalt förankrad litteratur på ett stort antal platser i länet, i och utanför bokhandeln
- Kurser och utbildningar i att skriva kritik och utöva lektörskap
- Delta i Bok & Bibliotek och på den scenen erbjuda plats för länets författare